

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI

Euroopan investointipankki (EIP) antaa pitkäaikaista hankerahoitusta, takauksia ja neuvontaa unionin tavoitteiden edistämiseksi. Rahoitusta myönnetään niin unionissa kuin kolmansissa maissa toteutettaviin hankkeisiin. EIP:n osakkaita ovat EU:n jäsenvaltiot. EIP puolestaan on Euroopan investointirahaston (EIR) suurin osakas ja muodostaa sen kanssa EIP-ryhmän. Komission esittämän Euroopan investointiohjelman puitteissa EIP-ryhmä on osa laajempaa strategiaa, jonka tarkoituksena on pienentää nykyistä investointivajetta poistamalla investoijilta osa hankkeisiin luonnostaan sisältyvästä riskistä.

OIKEUSPERUSTA

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 308 ja 309 artikla sekä EIP:tä koskevat SEUT:n 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 ja 343 artiklan määräykset
- Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen (SEU) ja SEUT-sopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 5) Euroopan investointipankin perussäännöstä ja pöytäkirja (N:o 28) taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta

TAVOITTEET

SEUT:n 309 artiklan mukaan EIP:n tehtävänä on unionin edun mukaisesti myötävaikuttaa sisämarkkinoiden tasapainoiseen ja vakaaseen kehitykseen. EIP helpottaa kaikilla talouden aloilla sellaisten hankkeiden rahoittamista, joilla pyritään

- kehittämään muita heikommin kehittyneitä alueita
- nykyaikaistamaan tai järjestämään uudelleen yrityksiä tai luomaan uusia työtilaisuuksia, joita ei ole mahdollista täysin rahoittaa yksittäisissä jäsenvaltioissa käytettävissä olevin varoin
- edistämään useiden jäsenvaltioiden yhteistä etua.

EIP myös osaltaan edistää unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta (SEUT:n 175 artikla ja pöytäkirja N:o 28). Lisäksi se tukee unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa tukevien toimenpiteiden toteuttamista unionin ulkopuolella (SEUT:n 209 artikla). Se pyrkii myös edistämään Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden toteuttamista.

EIP:n toiminta keskittyy neljälle ensisijaiselle alalle: innovointi ja osaaminen, pienyritysten rahoitusmahdollisuudet, ilmasto ja ympäristö sekä strateginen infrastruktuuri.

VARAT JA VÄLINEET

A. Varat

EIP käyttää tehtäviensä hoitamiseen kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta hankkimiaan varoja ja omia varojaan (SEUT:n 309 artikla).

1. Omat varat

EIP:n omat varat ovat peräisin sen osakkailta eli unionin jäsenvaltioilta (SEUT:n 308 artikla). Kunkin jäsenvaltion osuus EIP:n pääomasta määräytyy perussäännön 4 artiklan mukaisesti, ja se lasketaan niiden taloudellisen painoarvon mukaan. Kesäkuussa 2012 kokoontunut Eurooppa-neuvosto suositteli EIP:n merkityn ja maksetun pääoman korottamista 10 miljardilla eurolla, jotta voitaisiin vahvistaa pankin roolia unionin talouden rahoittamisessa ja kasvun tukemisessa. EIP:n valtuusto päätti yksimielisesti (perussäännön 4 artiklan 3 kohta) pääoman korottamisesta 31. joulukuuta 2012 alkaen. Merkitty pääoma kasvoi näin yhteensä 242,4 miljardiin euroon ja merkitty ja maksettu pääoma 10 miljardilla eurolla 21,6 miljardiin euroon.

2. Pääomamarkkinat

EIP hankkii pääosan lainantovaroistaan kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta lähinnä laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja. Pankki on maailman suurimpia ylikansallisia lainantantajia. Kustannustehokkaan rahoituksen hankkiminen edellyttää erinomaista luottoluokitusta. Suurimmat luottoluokituslaitokset ovat viime aikoina antaneet EIP:lle ylimmän luottoluokituksen, mikä ilmentää pankin lainasalkun laatua. EIP rahoittaa yleensä kolmanneksen kustakin hankkeesta, mutta tukirahoitus voi olla jopa 50 prosenttia.

B. Välineet

EIP:n käytössä on monia erilaisia välineitä, mutta niistä tärkeimpiä ovat lainat ja takaukset. Lisäksi on kehitetty innovatiivisempia välineitä, joiden riskiprofiili on korkeampi. Uusia välineitä on tarkoitettu suunnitella, myös yhteistyössä unionin toimielinten kanssa. EIP:n myöntämää rahoitusta ja muista unionin lähteistä (kuten unionin talousarviosta) saatua rahoitusta voidaan myös yhdistellä (blending). Hankkeiden rahoittamisen lisäksi EIP toimii neuvonantajana.

Lainananto tapahtuu pääasiassa suorina tai välillisinä lainoina. Suoriin hankelainoihin sovelletaan tiettyjä ehtoja. Esimerkiksi investointien kokonaiskustannusten on oltava yli 25 miljoonaa euroa, ja lainalla voidaan kattaa enintään 50 prosenttia hankkeen kustannuksista. Välilliset lainat tarkoittavat lainanantoa paikallispankeille tai muille rahoituksen välittäjille, jotka puolestaan tukevat lopullista lainanottajaa. Suurin osa antolainauksesta kohdistuu EU:hun.

Lisärahoituksen hankkimiseksi erityisesti unionin energia-, liikenne- ja tietotekniikka-alojen suuria infrastruktuurihankkeita varten luotiin Eurooppa 2020 -hankejoukkovelkakirjoja koskeva aloite. Kokeiluvaihe aloitteen toteutettavuuden

tutkimiseksi alkoi kesällä 2012. Se jatkui vuoden 2014 loppuun asti, jolloin oli hankkeiden hyväksymisen määräaika, ja maksuedellytykset oli täytettävä vuoden 2016 loppuun mennessä. Kokemuksensa ja tietämyksensä vuoksi EIP:llä oli keskeinen rooli aloitteessa. Se toteutti kokeiluvaiheen myöntämällä erillisiä takauksia huonommassa etuoikeusasemassa olevien velkainstrumenttien muodossa. Aloitteen tuloksena hankejoukkolainojen takausjärjestelmät sisällytettiin Verkkojen Eurooppa -välineeseen ohjelmakaudeksi 2014–2020 ja niistä tuli osa EIP:n tarjoamia tavanomaisia tuotteita.

Pitkäaikaisen rahoituksen lisäksi EIP antaa infrastruktuurihankkeisiin liittyvää neuvontaa. Esimerkiksi uusille ja tuleville jäsenvaltioille tarkoitetun Jaspers-välineen (Euroopan alueiden hankkeille annettava yhteinen apu) avulla annetaan teknistä, taloudellista ja rahoitusneuvontaa koko hankesyklin ajan, jotta voidaan optimoida EU:n rahastoista (Euroopan aluekehitysrahasto, koheesiorahasto, Verkkojen Eurooppa -väline ja liittymistä valmisteleva tukiväline) saatavan rahoituksen käyttöä.

HALLINTO JA RAKENNE

A. Hallinto

SEUT:n 308 artiklan mukaisesti EIP on oikeushenkilö. Pankin hallintoa hoitavat ja pankkia johtavat valtuusto, hallintoneuvosto ja hallitus (perussäännön 6 artikla). Pankin toiminnan tarkastaa komitea (perussäännön 12 artikla).

1. Valtuusto

a. Kokoonpano

Valtuusto muodostuu jäsenvaltioiden nimeämistä ministereistä (perussäännön 7 artiklan 1 kohta).

b. Tehtävät

Valtuusto vahvistaa pankin luotonantopolitiikan yleiset suuntaviivat ja valvoo niiden noudattamista (perussäännön 7 artiklan 2 kohta). Lisäksi valtuusto (perussäännön 7 artiklan 3 kohta)

- päättää merkityn pääoman korottamisesta
- määrittää rahoitusoperaatioihin sovellettavat periaatteet pankin tehtävien mukaisesti
- käyttää toimivaltuuksiaan nimittää ja erottaa hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet
- päättää rahoituksen myöntämisestä kokonaan tai osittain muualla kuin jäsenvaltioiden alueella toteutettaviin investointihankkeisiin
- hyväksyy hallintoneuvoston laatiman vuosikertomuksen, vuosittaisen taseen sekä tuloslaskelman ja pankin työjärjestyksen.

Valtuusto nimittää komitean kuusi jäsentä (perussäännön 12 artiklan 1 kohta) sekä hallintoneuvoston jäsenet (perussäännön 9 artiklan 2 kohta) ja hallituksen jäsenet (perussäännön 11 artiklan 1 kohta).

2. Hallintoneuvosto

a. Kokoonpano

Hallintoneuvostossa on 28 jäsentä ja 18 varajäsentä. Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen jäsenvaltio sekä komissio nimeävät kukin yhden jäsenen (perussäännön 9 artiklan 2 kohta).

b. Tehtävät (perussäännön 9 artikla)

Hallintoneuvosto

- päättää rahoituksen myöntämisestä erityisesti lainojen ja takausten muodossa
- päättää lainojen ottamisesta
- vahvistaa lainojen korot, toimitusmaksut ja muut maksut.

Se valvoo pankin hallinnon asianmukaisuutta ja huolehtii siitä, että pankkia johdetaan perussopimusten ja perussäännön sekä valtuuston vahvistamien yleisten suuntaviivojen mukaisesti.

3. Hallitus

a. Kokoonpano

Hallituksen muodostavat puheenjohtaja ja kahdeksan varapuheenjohtajaa, jotka valtuusto nimittää kuudeksi vuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston ehdotuksesta. Heidät voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi (perussäännön 11 artiklan 1 kohta).

b. Tehtävät

Hallitus vastaa puheenjohtajan alaisena ja hallintoneuvoston valvonnassa pankin juoksevien asioiden hoitamisesta ja valmistelee hallintoneuvoston päätökset sekä varmistaa näiden päätösten toimeenpanon (perussäännön 11 artiklan 3 kohta).

4. Komitea (perussäännön 12 artikla)

a. Kokoonpano

Komitea muodostuu valtuuston nimittämistä kuudesta jäsenestä (perussäännön 12 artiklan 1 kohta).

b. Tehtävät

Komitea tarkastaa vuosittain pankin toiminnan ja kirjanpidon asianmukaisuuden. Tätä varten se tarkastaa, että pankin toiminta on ollut perussäännössä ja työjärjestyksessä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaista (perussäännön 12 artiklan 2 kohta). Se vahvistaa, että tilinpäätös ja kaikki hallintoneuvoston laatimaan tilinpäätöksen sisältyvä tilinpäätösinformaatio antavat luotettavan kuvan pankin rahoitusasemasta (perussäännön 12 artiklan 3 kohta).

B. Rakenne

EIP-ryhmä perustettiin vuonna 2000, ja sen muodostavat Euroopan investointipankki (EIP) ja Euroopan investointirahasto (EIR). EIR perustettiin vuonna 1994 julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutena. Sen kolme tärkeintä osakaryhmää ovat EIP (enemmistöosakas, jolla on 62,2 prosentin osuus osakkeista), komissio (30 prosenttia) ja useita julkisia ja yksityisiä rahoituslaitoksia (7,8 prosenttia). EIR tarjoaa erilaisia

riskipääomavälineitä, kuten pääomasijoituksia. Se lainoittaa pääasiassa pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja käyttää monia erilaisia innovatiivisia välineitä parantaakseen pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta.

EUROOPAN INVESTOINTIOHJELMA

Maailmanlaajuisen talous- ja rahoituskriisin alusta lähtien EU on kärsinyt investointien vähäisyydestä. Komission tiedonanto Euroopan investointiohjelmasta ([COM\(2014\)0903](#)) antaa ohjeistusta siitä, kuinka EU:ssa voidaan vauhdittaa investointeja, luoda työpaikkoja ja edistää pitkän aikavälin kasvua ja kilpailukykyä. Tämän uuden aloitteen oikeudellinen kehys esitettiin ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan strategisten investointien rahastosta (ESIR) (COM(2015)0010). Asetus annettiin 25. kesäkuuta 2015. ESIR-rahaston odotetaan tuottavan yksityisiä investointeja julkisten varojen käyttöönoton avulla ja luovan investoinneille suotuisan toimintaympäristön. EIP:lle alun perin myönnetyn 16 miljardin euron EU:n takauksen ja EIP:n oman 5 miljardin euron sitoumuksen avulla saadaan käyttöön yksityisiä varoja niin, että tuloksena on 315 miljardia euroa lisävaroja investointeihin. Investointiohjelmalla ei ole tarkoitus korvata EU:n ja EIP:n ohjelmia vaan täydentää niitä.

ESIR-asetuksella perustettiin myös Euroopan investointineuvontakeskus, jonka tarkoituksena on tarjota neuvontaa ja teknistä tukea hankkeiden määrittämistä, valmistelua ja kehittämistä varten. Investointineuvontakeskus perustuu EIP:n ja komission kumppanuuteen, ja ne kumpikin osallistuvat sen rahoittamiseen. Investointineuvontakeskus on perustettu EIP:n yhteyteen, ja EIP vastaa sen hallinnosta.

Niin kutsuttu ESIR 2.0 -asetus hyväksyttiin joulukuussa 2017, ja se tuli voimaan 1. tammikuuta 2018. Siinä pidennetään ESIR-rahaston voimassaoloaika (vuoden 2020 loppuun asti) ja tehostetaan entisestään rahaston ja investointineuvontakeskuksen toimintaa. Ehdotuksen keskeisiä osatekijöitä on unionin takuun kasvattaminen 26 miljardiin euroon ja EIP:n sitoumuksen korottaminen 7,5 miljardiin euroon, jotta saataisiin käyttöön 500 miljardin euron lisärahoitus investointeja varten.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Joka vuosi parlamentin valiokunta tarkastelee EIP:n toimintaa ja esittää mietinnön täysistunnolle, johon kutsutaan myös EIP:n pääjohtaja. Huhtikuun 27. päivänä 2017 parlamentti hyväksyi päätöslauselman EIP:n vuosikertomuksesta 2015. Siinä toivottiin yksityiskohtaisempaa raportointia pankin toimien taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista sekä lisäarvosta. EIP:tä kehoitettiin voimakkaasti palauttamaan taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ensisijaiseksi julkisen politiikan tavoitteeksi. Parlamentti suhtautui myönteisesti EIP:n pyrkimykseen saada pk-yrityksiä koskeva aloite toimimaan sekä komission ehdotukseen jatkaa aloitetta vuoteen 2020 saakka. Lisäksi parlamentti kehotti EIP:tä korottamaan toimiansa riskiprofilia etenkin, kun se tukee pk-yrityksiä tai toimia taloudellisesti epäedullisessa asemassa alueilla, mutta säilyttämään samalla AAA-luottoluokituksen.

EIP:tä kehoitettiin myös korjaamaan ESIR-rahaston salkun nykyinen maantieteellinen epätasapaino ja keskittyminen tietyille aloille.

Voimassa olevan asetuksen mukaan parlamentti hyväksyy ESIR-rahaston toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan. Parlamentti ja neuvosto hyväksyvät vuotuisessa talousarviomenettelyssä takurahastoon liittyvät vuotuiset määrärahat, jotka saadaan EU:n talousarviosta. EIP:llä ja komissiolla on velvollisuus raportoida parlamentille. Ne antavat muun muassa vuosikertomuksia, järjestävät kuulemistilaisuuksia ja antavat tietoja pyydettyinä.

Parlamentti osallistui toisena lainsäätäjänä ESIR 2.0 -ehdotusta koskeviin neuvotteluihin.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

